

Mottaker
Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO
Norge

Deres ref.:

Vår ref.: 2013/0388-6

Saksbehandler: Hans-Petter Hanson
Saksansvarlig: Magnus Gabrielsen

Dato: 30.08.2013

NOU2013:6 - Konkurransetilsynets høringsuttalelse - God handelsskikk i dagligvarekjeden

1 Innledning

Konkurransetilsynet viser til brev 21. mai 2013 hvor Landbruks- og matdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet sender på høring NOU 2013:6 "God handelsskikk i dagligvarekjeden".

Utredningen er avgitt til de tre departementene av et utvalg som ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 26. oktober 2012 (heretter "Dagligvarelovutvalget"). Bakgrunnen for oppnevningen av dette utvalget er funnene Steensnæs-utvalget (heretter "Matkjedeutvalget") gjorde, og de anbefalinger Matkjedeutvalget ga i NOU 2011:4 "Mat, makt og avmakt – om styrkeforholdene i verdikjeden for mat", avgitt 13. april 2011. Flertallet i Matkjedeutvalget anbefalte at en atferdskodeks i dagligvarebransjen hjemles i en ny Lov om forhandlinger og god handelsskikk i dagligvaresektoren mv.

Konkurransetilsynet avga i november 2011 en høringsuttalelse til Matkjedeutvalgets rapport.¹ Tilsynet avgrenset der sine kommentarer og vurderinger til virkninger på effektiv ressursbruk og forbrukernes velferd, i tråd med det overordnede formålet for Matkjedeutvalgets utredning og Konkurransetilsynets oppgaver slik de fremkommer i konkurranseloven.

Dagligvarelovutvalgets mandat var å utrede hvordan prinsippet om god handelsskikk og hensynet til forbrukerne best kan ivaretas i lovgivningen ved å gjennomgå gjeldende lovgivning, samt vurdere og foreslå nye regler. Utvalget overleverte sin innstilling 30. april 2013.

¹ <http://www.konkurransetilsynet.no/no/Vedtak-og-uttalelser/Uttalelser/Horingssvar---rapport-fra-matkjedeutvalget-NOU-20114/>

2 Utvalgets vurderinger og forslag

2.1 Sentrale premisser for Dagligvarelovutvalgets arbeid og lovforslag

2.1.1 Utvalgets mandat

Dagligvarelovutvalgets mandat er fokusert på hvordan man best kan ivareta "*prinsippet om god handelsskikk*" og "*hensynet til forbrukerne*" i lovgivingen.²

I den foreliggende utredningen legges det til grunn at målsetningen om å maksimere forbrukervelferden best realiseres ved at det hersker virksom konkurranse på de ulike leddene av verdikjeden.³ Det påpekes videre at et prinsipp om god handelsskikk både vil kunne bidra til og kunne svekke hensynet til forbrukerne. Det eksisterer således en spenning mellom hensynet til balanserte og rimelige forretningsforhold (god handelsskikk) mellom dagligvarekjeder og leverandører på den ene siden, og hensynet til forbrukerne på den andre.⁴

Utvalget mener imidlertid det primære hensynet i mandatet er hensynet til forbrukerne.⁵ En konsekvens av dette er at forbrukerhensyn i første rekke vil være avgjørende for hva som vurderes som skadelig eller uønsket.

For å sikre maksimering av forbrukervelferden fremhever utvalget at rimelighet i relasjonen mellom leverandører og kjeder (god handelsskikk) må forstås slik at det må legges til rette for effektive forhandlinger og kontrakter. Utvalget anser at effektive forhandlingsløsninger mellom leverandørene og kjedene sikrer størst mulig samfunnsøkonomisk effektivitet. Samtidig legges det til grunn at kjedenes forhandlingsstyrke ("kjøpermakt") bidrar til at fordelene videreføres til forbrukerne i henhold til konkurranseintensiteten mellom kjedene.⁶

Utvalget har i sin innstilling lagt til grunn at den foreslåtte lovgivningen skal være nøytral med hensyn til fordeling av overskuddet av verdiskapningen, i den forstand at en tvungen fordeling av verdiskapningen mellom kjeder og leverandører ikke er ønskelig å regulere i lov.⁷

2.1.2 Det empiriske grunnlaget for utvalgets arbeid

Dagligvarelovutvalget har lagt til grunn empirisk grunnlagsmateriale innhentet av Matkjedeutvalget, undersøkelser foretatt av Kommisjonen samt diverse samtaler Dagligvarelovutvalget har hatt med aktører i bransjen.

Utvalget finner selv metodiske svakheter i de empiriske undersøkelsene som foreligger, og påpeker at dette gjør det vanskelig å legge disse fullt ut til grunn som premisser for utredningen. Utvalget "*har i liten utstrekning [...] lagt vekt på enkeltpåstander som ikke er belagt eller står uimotsagt. Derimot har utvalget identifisert flere tendenser, både på nasjonalt og europeisk nivå, som danner grunnlag for drøftelsen og som begrunner utvalgets forslag*".⁸

Videre påpeker utvalget at det primært betrakter resultatene i de kvalitative rapportene utarbeidet for Matkjedeutvalget som en liste over potensielle problemstillinger.⁹ Om utbredelsen av brudd på god handelsskikk skriver utvalget: "*Utvalget sier ikke [...] at de former for atferd som er påpekt har betydelig utbredelse eller forekommer hyppig. Utvalget*

² NOU 2013:6 "God handelsskikk i dagligvarekjeden", punkt 6.1.

³ Ibid, punkt 6.6.

⁴ Ibid, punkt 6.3.4.

⁵ Ibid, punkt 6.1.

⁶ Ibid, punkt 2.1. Det kan for ordens skyld nevnes at utvalget anser at en vurdering av tiltak for ytterligere å skjerpe konkurransen mellom kjedene ligger utenfor utvalgets mandat.

⁷ Ibid, punkt 2.1.

⁸ Ibid, kapittel 3.

⁹ Ibid, punkt 6.2.

påpeker imidlertid at dersom disse formene for praksis forekommer, vil de uansett kunne ha uheldige virkninger."¹⁰

2.2 Utvalgets vurderinger av handelspraksis

Dagligvarelovutvalget påpeker at det på generelt grunnlagt har vært vanskelig å definere konkret den misnøyen som fremkommer, og skriver at *"det har fremstått som noe vanskelig å skille mellom kommersiell misnøye med forhandlingsresultater og reelle innvendinger mot handelspraksis som også skader forbrukerne."*¹¹ Videre finner utvalget at *"deler av misnøyen som er uttrykt reelt sett representerer misnøye med det kommersielle resultatet (...) i markedet. Slike påstander har utvalget sett bort fra, idet en nærmere regulering/vurdering av fordeling av overskudd mellom kjeder og leverandører ligger utenfor utvalgets mandat"*.¹²

Dagligvarelovutvalget tar for seg en rekke fenomen i vertikale forhandlingssituasjoner som Matkjedeutvalget anså som potensielt problematiske, herunder delisting, hylleplassbetaling og Joint Marketing, egne merkevarer, prismodeller og eskalering av prisnivå, risiko for investeringer, innsyn i sensitiv informasjon og tilgang til relevant informasjon ved kontraktsinngåelse.

De utfordringene som i rapporten anses som problematiske sammenfattes som *"mangel på redelighet og forutberegnelighet, uten at eksistensen av kjøpermakt i seg selv representerer et problem som utvalget i henhold til sitt mandat kan gjøre noe med"*.¹³

Utvalget spesifiserer nærmere hva som ligger i begrepene *"redelighet"* og *"forutberegnelighet"*. Om redelighet skriver utvalget at *"uredelighet betegner atferd der informasjonsasymmetri på ett tidspunkt gjenspeiles i et krav på et senere tidspunkt. Kjernen i uredelighetsbegrepet er nettopp utnyttelse av motpartens mangelfulle informasjon, misforståelse, mangelfulle forståelse eller uvitenhet"*.¹⁴ Hva gjelder *"forutberegnelighet"* heter det i rapporten at *"en part skal ha visshet om at kontraktsforpliktelser vil bli etterlevd, at forpliktelser ikke endres i løpet av kontraktsperioden eller at forpliktelser er avhengige av ensidige beslutninger fra medkontrahenten, og at investeringer foretatt i tillit til berettigede forventninger skapt av en samarbeidspartner faktisk kan gjennomføres i henhold til det partene initielt hadde oppnådd enighet om"*.¹⁵ Videre definerer utvalget begrepene redelighet og forutberegnelighet å innebefatte *"at en part skal kunne dele informasjon om konsepter, resepter og kalkyler uten at mottaker i neste omgang benytter informasjonen som springbrett for utvikling av egne produkter i direkte konkurranse med avgiver"*.¹⁶

Dagligvarelovutvalget anser at det er høy grad av sammenfall mellom atferd som betegnes som uredelig, og atferd som fører til samfunnsøkonomisk ineffektive forhandlingsresultater.¹⁷

2.3 Innholdet i god-skikk-standarden og lovforslaget

Dagligvarelovutvalget konkluderer med at det i forholdet mellom leverandører og dagligvarekjeder har utviklet seg en forhandlingskultur som ikke er forenlig med et prinsipp om god handelsskikk.¹⁸ Utvalget er av den oppfatning at det allerede i dagens lovverk ligger beskyttelse mot den type atferd som Matkjedeutvalget anså som problematisk, men påpeker at

¹⁰ Ibid, punkt 6.2..

¹¹ Ibid, kapittel 3.

¹² Ibid, punkt 7.4.

¹³ Ibid, punkt 7.4.

¹⁴ Ibid, punkt 13.6.3.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Ibid, punkt 6.3.4.

¹⁸ Ibid, punkt 13.6.1.

dette lovverket har tre svakheter; det er *"fragmentarisk, ikke tilstrekkelig presist og mangler et overordnet sanksjons- og håndhevelsesapparat"*.¹⁹ Med bakgrunn i det dette foreslår utvalget en særlov om god handelsskikk.

Loven har flere generelle bestemmelser. Blant disse er en formålsbestemmelse, hvor det framgår at *"[l]ovens formål er å bidra til økt forbrukervelferd ved å fremme forretningsforbindelser mellom næringsdrivende med en høy etisk standard, særlig i form av effektive og forutberegnelige relasjoner (...)"*.²⁰, samt en generalklausul/rechtslig standard om god handelsskikk hvor det heter at *"[f]orretningsforhold skal bygge på redelighet, forutberegnelighet og gjensidig respekt for immaterielle rettigheter"*.²¹

Utvalget bemerker at tolkningen av en rettslig standard *"kan være utfordrende, ikke minst der standarden er fleksibel og ivaretar flere hensyn"*.²² Svakheter ved en rettslig standard er noe av bakgrunnen for at utvalget også foreslår spesifikke enkeltbestemmelser, jf. avsnitt 3.3 under. Det understrekes imidlertid at den rettslige standarden om god handelsskikk står på egne ben, og at den kan anvendes selvstendig. For å sikre dette peker utvalget på at standarden må rasjonaliseres. Dette innebærer at *"den må tydeliggjøres for å unngå at subjektive oppfatninger om "rett" og "galt" blir utslagsgivende"*.²³ Virkemidler i denne tydeliggjøringen er blant annet å definere et klart formål med standarden, i dette tilfelle å bedre forbrukervelferden. I tillegg må man angi hvilke momenter som er relevante i vurderingen av standarden. I tilknytning til dette viser utvalget til forståelsen av begrepene redelighet og forutberegnelighet, jf. avsnitt 2.2 over.

2.4 Håndheving av Lov om forhandlinger og god handelsskikk i dagligvaresektoren mv

Utvalget foreslår å opprette et selvstendig beslutningstagende organ for håndhevelse av Lov om god handelsskikk ved omsetning av dagligvarer.²⁴ Utvalget finner en passende betegnelse for organet å være "Handelstilsynet for dagligvaresektoren" (heretter "Handelstilsynet").

Handelstilsynet er foreslått administrativt lagt til Konkurransetilsynet. Utvalget mener Handelstilsynet gjennom dette kan nyttiggjøre seg av den kompetanse og de ressurser som Konkurransetilsynet besitter. Videre framgår det av paragraf 16 i Lov om god handelsskikk ved omsetning av dagligvarer at Konkurransetilsynet skal ha plikt til å bistå Handelstilsynet.

Utvalget påpeker i avsnitt 12.1 at *"[d]et er grunn til å utvise en viss skepsis overfor et forslag om å opprette et sektorspesifikt tilsyn med oppgave å håndheve kontrakts-, markedsførings- og immaterialrettslovgiving, jf. Matkjedeutvalgets forslag. Årsakene til dette er flere. For det første kan det lede til en unødig byråkratisering og rettsliggjøring av forhandlingsprosesser og kommersiell utvikling. For det andre vil det måtte foretas en lang rekke avklaringer av forholdet til andre myndigheters kompetanse, i særlig grad konkurransemyndighetene. For det tredje vil et offentlig tilsyn kunne bli en arena for strategisk atferd og rent-seeking. Utvalget har likevel kommet til at det er nødvendig med et eget tilsyn på området."*

¹⁹ Ibid, punkt 13.6.1.

²⁰ Lovens paragraf 1.

²¹ Lovens paragraf 4.

²² NOU 2013:6 "God handelsskikk i dagligvarekjeden", punkt 13.6.3.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid, punkt 14.2.4.

3 Konkurransetilsynets merknader

3.1 Konkurransetilsynets merknader til premissene for utvalgets arbeid og lovforslag

Dagligvarelovutvalget har lagt til grunn at det beste resultatet for forbrukerne oppnås når forhandlingene mellom leverandører og kjeder er effektive, og når det er virksom konkurranse på alle ledd i verdikjeden. Reguleringene som foreslås tar derfor sikte på å legge til rette for effektive forhandlinger. Samtidig legges det til grunn at forbrukerinteressene setter en skranke for hvilke reguleringer man eventuelt kan gjennomføre for å fremme god handelsskikk. Konkurransetilsynet er enig i denne tilnærmingen.

Utvalget har i sin innstilling videre lagt til grunn at den foreslåtte lovgivningen skal være nøytral med hensyn til fordeling av overskuddet av verdiskapningen i verdikjeden. Konkurransetilsynet er enig i at aktørene selv skal forhandle om innholdet i avtalene, og deler også utvalgets syn om at en regulering som flytter makt fra ett ledd til et annet i verdikjeden kan lede til økte priser for forbrukerne.

Konkurransetilsynet er videre enig med utvalget i at markedsmaktbegrepet er best egnet til å drøfte en eventuell regulering som skal styrke effektiviteten i verdikjeden og sikre et best mulig resultat for forbrukerne, jf. tilsynets kommentarer til Matkjedeutvalgets rapport.

Konkurransetilsynet stilte i sitt høringssvar til Matkjedeutvalgets rapport spørsmål ved det empiriske grunnlaget for anbefalingene, og da særlig de kvalitative undersøkelsene som utvalget hadde gjennomført. Konkurransetilsynet forstår det slik at Dagligvarelovutvalget hovedsakelig baserer seg på det samme empiriske grunnlaget som Matkjedeutvalget gjorde. Utvalget påpeker selv svakhetene ved det empiriske grunnlaget, og anser den problematiske atferden som framkommer i de kvalitative undersøkelsene "*primært som en liste med potensielle utfordringer*"²⁵ som vil kunne ha uheldige virkninger dersom de forekommer.

Dagligvarelovutvalget bygger etter Konkurransetilsynets oppfatning sine vurderinger på et svakt empirisk grunnlag. Ved å innføre en regulering for å motvirke potensielle utfordringer man ikke kjenner omfanget av står man i fare for å påføre bransjen unødvendige kostnader som kan føre til høyere priser for forbrukerne. Det bør dessuten etter tilsynets oppfatning utvises særlig varsomhet med å særregulere én bransje uten å ha tilstrekkelig god dokumentasjon for at uheldig atferd finner sted. Det bør derfor vurderes å foreta ytterligere undersøkelser for å kunne dokumentere behovet for en ny lov.

3.2 Konkurransetilsynets merknader til utvalgets vurderinger av handelspraksis

Dagligvarelovutvalget legger til grunn at de identifiserte problemene som gjør det nødvendig å innføre en særlov er mangel på redelighet og forutberegnelighet i den vertikale relasjonen mellom leverandører og kjeder.

Dagligvarelovutvalget mener at forhold som strider med god handelsskikk kan være dekket av eksisterende lovfestet eller ulovfestet rett, men at det kan være behov for å tydeliggjøre regelen/forholdet i en ny lov om god handelsskikk. Konkurransetilsynet finner grunn til å stille spørsmål ved hvorvidt de foreslåtte tiltakene er nødvendige, tatt i betraktning allerede eksisterende rett. Som utvalget selv påpeker er det også fare for unødig byråkratisering og rettsliggjøring av forhandlingsprosesser og kommersiell utvikling. I forlengelsen av dette viser tilsynet til mulig overlapp med andre lover og de avgrensningsvansker, farer for dobbeltregulering, uklarheter og ineffektiv håndheving dette kan føre til.

Konkurransetilsynet vil også bemerke at det vil kunne oppstå utfordringer ved håndhevingen av flere av bestemmelsene i den foreslåtte loven. Utvalget peker selv på utfordringer knyttet til tolkningen av god-skikk-standarden, jf. avsnitt 2.3 over. For å bøte på dette gjør utvalget et

²⁵ Ibid, punkt 6.2.

forsøk på å tydeliggjøre standarden, blant annet ved å foreslå spesifikke enkeltregler. Etter Konkurransetilsynets oppfatning åpner imidlertid ordlyden i flere av enkeltbestemmelsene, for eksempel § 6 og § 8, for stor grad av skjønn, noe som kan gjøre det vanskelig for det håndhevende organ å dokumentere brudd på enkeltbestemmelsene. Dette kan skape usikkerhet for aktørene i markedet og føre til ineffektiv håndheving av loven.

3.3 Konkurransetilsynets vurdering av eventuelle virkninger på konkurransen i dagligvaremarkedet

Dagligvarelovutvalget har hatt som intensjon å formulere en lovtekst som skal sikre at partene selv skal forhandle seg fram til innholdet i effektive avtaler. Etter Konkurransetilsynets oppfatning vil den foreslåtte reguleringen ha begrenset virkning på konkurransen i dagligvaremarkedet, nettopp fordi partene selv skal være i stand til å oppnå effektive løsninger uten at man gjennom lovgivningen dikterer hva løsningene skal gå ut på. Tilsynet vil i det følgende likevel kommentere noen av enkeltbestemmelsene i loven.

Utvalget foreslår en lov med en generalklausul om god handelsskikk, jfr. forslaget § 4. Utover de generelle bestemmelsene inneholder loven en rekke spesielle bestemmelser. Disse framgår av §§ 5-11.

Av § 5 framgår det at alle avtaler skal inngås skriftlig, samt at én part ikke ensidig kan gi påbud om endringer i en kontrakt etter at avtale er inngått. Konkurransetilsynet forstår denne bestemmelsen slik at den stiller krav til at eksempelvis prosedyrer for prisendringer, bestillinger og leveringsforpliktelser må være beskrevet i avtalen mellom partene, men at partene står fritt til å avtale det innhold de ønsker så lenge de holder seg innenfor kravet til god handelsskikk i § 4. Forstått slik vil trolig heller ikke en slik bestemmelse ha konkurransebegrensende virkninger i markedet.

Oppsigelse og såkalt "delisting" omhandles i lovforslagets § 10. Tilsynet har tidligere vist til at en kjøpers frihet til å velge hvem man skal kjøpe fra, og hvilke produkter man ønsker å kjøpe er grunnleggende for at markeder skal fungere effektivt. Den konkurranserisikoen som ligger i at en leverandør ikke kan være sikker på at kunden vil kjøpe hans produkt er nettopp det som får leverandøren til å effektivisere, innovere og eventuelt gi avkall på profitt for å holde på kunden.²⁶

Det foreliggende forslaget innebærer slik Konkurransetilsynet forstår det kun krav til at det skal avtales frister for delisting, begrunnelse og formkrav. Så vidt tilsynet kan se medfører dette ikke skranker for innholdet i avtalen på disse punktene, og dette vil dermed heller ikke virke begrensende på konkurransen.

Lovforslagets § 6 omhandler partenes krav på all relevant informasjon den andre part besitter som er av betydning for fastleggelse av forpliktelsene etter avtalen. Det er gjort unntak for informasjon den annen part har en legitim grunn til å bevare hemmelig. Konkurransetilsynet vil i denne sammenheng bemerke at ordlyden i bestemmelsen potensielt åpner for omfattende informasjonsutveksling. Tilsynet finner grunn til å minne om at utveksling av visse typer informasjon vil kunne rammes av konkurranseloven § 10 om forbud mot konkurransebegrensende avtaler mellom foretak. Dette vil for eksempel kunne være aktuelt i de situasjoner hvor en dagligvarekjede opptrer som både kunde av og konkurrent til en leverandør.

Når det gjelder innholdet i de øvrige bestemmelsene i lovforslagets kapittel 2 om God handelsskikk har ikke tilsynet funnet grunn til å kommentere disse særskilt.

²⁶ Konkurransetilsynets hørings svar til Matkjedeutvalgets rapport (NOU 2011:4) punkt 5.2.2.

3.4 Konkurransetilsynets kommentarer til håndhevingen av loven

Det foreslås et relativt omfattende samarbeid mellom det nyopprettede Handelstilsynet og Konkurransetilsynet. Samtidig viser utvalget selv til utfordringer tilknyttet opprettelsen av Handelstilsynet, blant annet ved å peke på at det vil "*måtte foretas en lang rekke avklaringer av forholdet til andre myndigheters kompetanse, i særlig grad konkurransemyndighetene*".²⁷

I denne sammenheng vil Konkurransetilsynet påpeke at det fremstår som noe uklart hva som ligger i forslaget om at Handelstilsynet skal kunne "*nyttiggjøre seg den kompetanse og de ressurser som tilsynet [les Konkurransetilsynet, vår kommentar] besitter*"²⁸, samt hva som mer konkret ligger i "*bistand i utføringen av Handelstilsynets oppgaver*" i lovforslagets § 16. Etter tilsynets oppfatning vil håndheving og sanksjonering av loven sannsynligvis kreve betydelige etterforskningsmessige ressurser. Dette reiser flere spørsmål, herunder hva slags regler som skal gjelde for informasjonsflyten mellom de to uavhengige organene samt hvorvidt Handelstilsynet skal kunne benytte seg av Konkurransetilsynets kompetanse innen etterforskning.

Konkurranseloven § 26 og offentleglova²⁹ § 13 første ledd, jf. forvaltningsloven³⁰ § 13 første ledd nr. 2, vil etter tilsynets oppfatning imidlertid legge begrensninger på informasjonsflyt og deling av kompetanse mellom Konkurransetilsynet og Handelstilsynet.

Konkurransetilsynet vil videre påpeke at det vil kunne være krevende for Handelstilsynet å håndheve bestemmelser som åpner for stor grad av skjønn, særlig når brudd på loven kan sanksjoneres med overtredelsesgebyr.

Dagligvarelovutvalget viser for øvrig til at en videre lovprosess vil måtte se hen til utviklingen i EUs arbeid innen sektoren, idet utkommet av denne prosessen i høy grad vil være EØS-relevant.³¹ Konkurransetilsynet er enig i at prosessen som foregår i EU er relevant for utformingen av en eventuell ny lov, og vil peke på at det kan være hensiktsmessig å avvente avklaringer i denne prosessen før en lov vedtas og implementeres.

Avslutningsvis vil Konkurransetilsynet bemerke at dersom håndheving av en eventuell lov om god handelsskikk legges til Konkurransetilsynet, vil dette kreve en grundigere utredning av flere forhold, herunder utfordringer tilknyttet grensdragning mot eksisterende lovgivning samt håndheving av den nye loven.

Med hilsen

Magnus Gabrielsen (e.f.)
avdelingsdirektør

²⁷ NOU 2013:6 "God handelsskikk i dagligvarekjeden" punkt 12.1

²⁸ Ibid, punkt 14.2.4.

²⁹ LOV-2006-05-19-16 "Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd".

³⁰ LOV-1967-02-10 "Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker".

³¹ NOU 2013:6 "God handelsskikk i dagligvarekjeden" punkt 10.3.

<i>Mottaker</i>	<i>Postadresse</i>	<i>Poststed</i>	<i>Kontakt/e-post</i>
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Postboks 8036 Dep	0030 OSLO Norge	postmottak@bld.dep.no
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	Postboks 8004 Dep	0030 OSLO Norge	postmottak@fad.dep.no
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030 OSLO Norge	postmottak@lmd.dep.no